

653. Kumla, Övergrans sn.

Pl. 24.

Litteratur: B 337, L 41, D 1: 42. Ransakningarna 1667—84; J. Peringskiöld, Monumenta 2, bl. 218; UFT h. 1 (1871), s. 30; Handlingar i ATA 1906, 1943.

Äldre avbildningar: J. Leitz och J. Hadorph, träsnitt (i Peringskiölds Monumenta och B 337); Dybeck a. a.

Runstenen står vid södra sidan av landsvägen Stockholm—Enköping, mitt emot vägskelet för vägen till Örsundsbro, 100 m. NV om Lill-Kumla handelsbod. Platsen är utmärkt på Geologiska kartbladet »Sigtuna».

Stenen är en av de tre runstenar, som enligt *Ransakningarna* funnos »på Kumbla Gierde» (se ovan U 651). Träsnittet i Peringskiölds *Monumenta* har påskriften: »Kumbla gärde i Grän sochn» (B 337: »Kumla Gärde»). Och över sidan läses följande: »Den tredie Kumbla gärdes Runsteen, hafwer man igenfunnit norr om dessa två förbemelte [d. v. s. U 651 och U 652], på Academiæ ägor nederstielpter liggiandes.» Dybeck: »Sten ligger å lill-Kumla gärde, omkring 100:de famnar sydvest från byn.» I en skrivelse till VHA Akad. ¹⁵/₃ 1864 meddelar Dybeck, att stenen »ligger midt i en sädesåker» och föreslår, att den skall resas. Förmodligen har detta skett, och stenen har då blivit flyttad till sin nuvarande plats vid landsvägen. Enligt beskrivningen till Geologiska kartbladet »Sigtuna» fanns den »vid Lillkumla gård vid landsvägen, stående på en berghäll». UFT h. 1 (1871): »På Kumla gärde vid stora landsvägen och afvägen till Arnö.» Runstenen, som var sönderslagen i två delar, lagades år 1943 och flyttades samtidigt 2 m. från vägkanten, då den tidigare stod alltför nära vägen, som här gör en kraftig kurva. I samband med vägomläggning flyttades stenen hösten 1948 14 m. åt SV.

Brungrå, grovkornig gnejs. Höjd 2,15 m., bredd 1,05 m. Ristningens höjd 1,43 m., bredd 0,85 m. Framsidan är upptill bruten i trubbig vinkel, så att övre delen utgör två plan. Ristningen är något skadad på v. sidan, ett par avflagingar finnas i mitten. Linjerna äro breda, men ganska grunda. Runorna nå ofta ej fram till ramlinjerna.

Inskrift (med det inom [] supplerat efter B 337):

× purkil · huk + ufhikr × huk × þusthin + þair · kerþu · merki + þesa + at · uifast · fa[þur · si]n
 5 10 15 20 25 30 35 40 45 50 55

Þorkell ok Ofæigr ok Þorstæinn þair gæðu mærki þessa at Vifast, faður sinn.

»Torkel och Ofeg och Torsten de gjorde dessa märken efter Vifast, sin fader.»

Till läsningen: Sk framför 1 þ är säkert. 7, 12, 16 och 23 h ha två tydligt huggna bistavar. Sk efter 9 k står i en grund grop. 14 k är icke stunget. 30 k är icke stunget. 31 e har en bred fördjupning mitt över staven, troligen huggen. Stungna äro sannolikt också 36 e och 41 e. 33 þ är skadat. Nedanför korset är ett stycke bortslaget. De sista runorna ha härigenom blivit skadade eller helt förstörda.

Hadorph och Leitz (B 337): Intet sk framför 1 þ. 7—9 × uk. Slutet av inskriften, inom korsfoten, är bevarat: 52—59 faþur · sin. Peringskiöld anmärker: »Här läses h fyra gånger uthi samma bemärkelse som a.» — Dybeck: Intet sk framför 1 þ; 7—9 × uk. 12 a, 16 a, 23 a. 52—59 faþur · sin.

Om namnet *Ofæigr* se U 2, om *Vifastr* se Sö 282 och E. Wessén, *Nordiska namnstudier*, s. 101.

Valla, Övergrans sn.

Enligt uppgift i *Ransakningarna* (1672) skulle finnas »i Walla Gierde 1 Runsteen.» Någon sådan är emellertid icke känd från andra källor. Möjligen kan det vara fråga om en bautasten utan inskrift.